

©Rósa Eggertsdóttir

STAFUR Á BÓK 1 – 4

Leiðbeiningar í stafsetningu ásamt æfingum

Námsefnið *Stafur á bók, Leiðbeiningar í stafsetningu ásamt æfingum* kom út í fjórum heftum árið 1989 og var endurútgefið árið 1993. Sú útgáfa birtist hér.

Árið 2021 var efnið sett á rafrænt form og birt í Rafhlöðu Landsbókasafns Íslands. Rafræna útgáfan er í stærðinni A4 en raunstærð hvers heftis er 24 x 16,5 cm. Notendur munu taka eftir því að á flestum baksíðum er texti sem snýr á hvolfi. Þessi „öfugi“ texti er í raun lausn á æfingu á síðunni næst á undan. Ef síðum er raðað þannig að framhlið og bakhlið séu á sama blaði eða bakhliðar þeirra liggi saman, getur notandi brett fram efsta hluta blaðsins (um 4 cm). Sér hann þá samtímis æfinguna og úrslausn hennar og getur metið árangurinn um leið og hann lýkur við æfinguna.

Þegar fleiri en einn nota efnið getur verið hagræði af því að setja hverja framsíðu og viðeigandi baksíðu saman í plastvasa. Notendur skrifa á plastið með vatnsleyasanlegum penna og hreinsa eftir yfirferð.

Brian Pilkington er þakkað fyrir að heimila notkun á kápusíðum sem og teikningum í 4. hefti í þessari rafrænu útgáfu.

Öllum er frjálst að nýta sér efnið til náms í stafsetningu án endurgjalds.

Verslun með efnið er óleyfileg.

Mál og menning

Reykjavík 1993

Rósa Eggertsdóttir

STAFUR Á BÓK

Leiðbeiningar í stafsetningu
ásamt æfingum

III. hefti

Mál og menning

Reykjavík 1993

© Rósa Eggertsdóttir 1989
Önnur útgáfa 1993

Öll réttindi áskilin.

Bók þessa má ekki afrita með neinum hætti, svo sem hljóðritun, ljósritun, prentun eða á annan sambærilegan hátt, að hluta eða í heild, án skriflegs leyfis höfundar og útgefanda.

Kápa og myndir: Brian Pilkington
Setning og umbrot: MM
Prentun og filmuvinnna: G. Ben. prentstofa hf
ISBN 9979-3-0481-2

FORMÁLI

Þessi bók er þriðja af fjórum í námsefninu **Stafur á bók** sem ætlað er öllum þeim sem vilja læra rétta stafsetningu og skiptir þá litlu aldur nemenda. Í þessu hefti eru teknar fyrir reglur og æfingar um n og nn. Efnið hentar þó tæplega börnum yngri en tíu til tólf ára og þá einungis léttstu kaflarnir.

Við samningu efnisins var fyrst og fremst stuðst við *Auglýsingu um íslenska stafsetningu* frá Menntamálaráðuneytinu og að auki ýmsar bækur um íslenskt mál, þar á meðal eldri kennslubækur. Ritaskrá er að finna í kennsluleiðbeiningunum. Því meginjónarmiði er fylgt að skipa efninu niður í námsskref og fara frá hinu einfalda til hins flókna. Til að þjóna því markmiði eru nýttar ýmsar aðferðir sem hafa viðgengist í stafsetningarkennslu ásamt öðrum nýstárlegrum.

Reglur eru kynntar á tvennan hátt. Annars vegar á hefðbundinn hátt og hins vegar sem þumalputtareglur. Þær reglur eru því sem næst algildar og hafa þann kost að vera auðlærðari en hinar hefðbundnu og beiting þeirra krefst minni málfræðipekkingar.

Þótt fyrirmæli séu við hverja æfingu fylgir námsefninu sérstakt hefti þar sem leiðbeint er um kennslu. Mikilvægt er að kennarar eða þeir sem stunda sjálfsnám kynni sér það. Áhérsla er lögð á að ákveðnir þættir námsefnisins verði ekki sniðgengnir þótt þeir séu framandi í upphafi eða tilgangur þeirra ekki jafn augljós og hefðbundinna æfinga. Námsefnið er þannig úr garði gert að það hentar jafn vel til hópkennslu og einstaklingsbundinna kennslu. Er þannig komið til móts við breytingar á starfsháttum skóla sem átt hafa sér stað síðustu two áratugina.

Í janúar 1989,

Rósa Eggerts dóttir

EFNISYFIRLIT

Skammstafanir	6
Greinir	7
Um -nn og -n í enda karlkynsnafnorða án greinis	27
Um kvenmannsnöfn sem enda á -unn og þrjú önnur	41
Um -an og -ann í enda orða	57
Um -in og -inn í enda lýsingarorða og lýsingarhátta	77
Um nafnorð sem mynduð eru af sagnorðum	97

Skammstafanir

Skammstafanir

Reglur:

1. Punkt skal setja:
  - a) á eftir skammstöfun orðs,
  - b) á milli þeirra stafa sem hver um sig tákna orð.
2. Punkt skal **ekki** setja á eftir skammstöfun í mælikerfinu.
3. Valfrjálst er hvort notaður er punktur í skammstöfun stofnana, félaga og fyrirtækja.

Dæmi:

1. sbr. (samanber); o.s.frv. (og svo framvegis).
2. m (metri); km (kílómetri).
3. MA; KR; SÍS.

Málfræðiskammstafanir:

ao.	atviksorð	lo.	lýsingarorð
bh.	boðháttur	mst.	miðstig
ef.	eignarfall	nf.	nefnifall
est.	éfstastig	nh.	nafnháttur
et.	eintala	no.	nafnorð
fh.	framsöguháttur	nt.	nútíð
fn.	fornafn	sb.	sterk beyging
fs.	forsetning	so.	sagnorð
fst.	frumstig	to.	töluorð
ft.	fleirtala	vb.	veik beyging
hk.	hvorugkyn	vh.	viðtengingaráráttur
kk.	karlkyn		háttur
kvk.	kvenkyn	þf.	þolfall
km.	kennimynd	þgf	þágufall
lh.	lýsingarháttur	þt.	þátíð

Algengar skammstafanir:

a.m.k.	að minnsta kosti
ath.	athuga
e.t.v.	ef til vill
o.fl.	og fleiri
o.s.frv.	og svo framvegis
o.p.h.	og þess háttar
m.ö.o.	með öðrum orðum
sbr.	samanber
skv.	samkvæmt
sl.	síðastliðinn
t.a.m.	til að mynda
t.d.	til dæmis
þ.e.	það er
þ.e.a.s.	það er að segja
>	verður að
<	orðið til úr

GREINIR NAFNORÐA

Reglan:

Í nafnorðum með viðskeyttum greini eiga að vera jafnmörg **n** í hverju falli og í lausa greininum.

Dæmi: **hinn** góði maður > góði maðurinn

Þumalputtaregla:

Notið orðin **mín** og **minn** sem hjálparorð (sjá dæmi).
Hjálparorð með í táknað að greinirinn hefur **n**.
Hjálparorð með i táknað að greinirinn hefur **nn**.

Dæmi:

kassinn	minn	bókin	mín	blaðið	mitt
kassann	minn	bókina	mína	blaðið	mitt
kassanum	mínum	bókinni	minni	blaðinu	mínu
kassans	míns	bókarinnar	minnar	blaðsins	míns
kassarnir	mínir	bækurnar	mínar	blöðin	mín
kassana	mína	bækurnar	mínar	blöðin	mín
kössunum	mínum	bókunum	mínum	blöðunum	mínum
kassanna	minna	bókanna	minna	blaðanna	minna

Til viðbótar:

Viðskeyttan greini er hægt að taka af orðinu án þess að það glati merkingu sinni (eða eyðileggist):
Morgunninn – morgunn(inn),
selnni **nn** eru hreln viðbót ætluð til að gera orðið ákveðið.
Morgunn – morg(unn),
þessi **nn** tilheyra orðinu sjálfu (stofninum) og án þeirra er það merkingarlaust.

Greinir nafnorða

1. Greinir er aðeins eitt orð, **hinn**, og er til í öllum kynjum, báðum tölum og öllum föllum.
2. Greinirinn er ýmist **laus** eða **viðskeyttur**.
  - a) Hann er laus þegar hann stendur á undan lýsingarorði sem fylgir nafnorði.
Dæmi: **Hinn** góði maður, **hin** góða kona, **hið** góða barn.
  - b) Greinirinn er viðskeyttur þegar hann er skeyttur aftan við (fastur við) nafnorð.
Þá fellur **h** og stundum **hi** brott af lausa greininum um leið og hann verður viðskeyttur.
Dæmi: Góði maður**inn**, góða konan, góða barnið.
  - c) Reglan er sú að skrifa alltaf jafnmög n í viðskeytta greininum og eru í lausa greininum.
3. Greini er skeytt aftan við nafnorð til að gera þau ákveðin,
  - maður (*einhver maður*)
  - maðurinn (*tiltekinn maður*).
4. Laus greinir (hinn) er einungis notaður með nafnorði og lýsingarorði (hinn góði/maður).

Drengurinn (*minn*) sparkar boltanum (*mínum*) að markinu (*mínu*). Börnin (*mín*) gengu eftir götunni (*minni*) í áttina (*mína*) til bæjarins (*míns*). Flestir farþegannar (*minna*) bíða ennþá á stöðinni (*minni*). Nokkur grenitrjánna (*minna*) voru höggvin fyrir jólin (*mín*).

Smiðuri_____ gekk til nema_____a og afhenti þeim verkfæri_____. Snúra_____ slóst utan í stöngi_____a. Milli ári_____ar og vegari_____s er mýri_____ illfær. Áhöldi_____, sem gamli maðuri_____ hafði glatað fyrir löngu, fundust í kistu_____. Bakari_____ leit á klukku_____a um leið og hann tók plötu_____a með köku_____um úr ofni_____um.

Beyging lausa greinisins:

	KK.	KVK.	HK.
nf.	hinn	hin	hið
þf.	hinn	hin	hið
þgf.	hinum	hinni	hinu
ef.	hins	hinnar	hins
nf.	hínir	hinar	hin
þf.	hína	hinar	hin
þgf.	hínum	hínum	hínum
ef.	hínna	hínna	hínna

Gætið þess að binda hjálparorð ekki ákveðnum kynjum. Hjálparorð með í getur átt við karlkyns-, kvenkyns- og hvorugkyns-orð. Það sama gildir um hjálparorð með i.

Dæmi: Maðurinn (minn) hlakkar til fararinnar (minnar).
Styttan (mín) datt af stallinum (mínúm).

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Súpa_____ er góð en grauturi_____ er betri. Hani_____
stóð á haug_____um og galaði fyrir hænur_____ar sínar.
Blómi_____ sneru krónu_____um í átti_____a til sólar.
Drenguri_____ datt á ís_____um þegar hann reyndi nýju
skauta_____a sína. Saumakonu_____i fannst rétt að breyta
faldi_____um á kápu_____. Lykilli_____ stendur fastur í
skrá_____i á skáphurði_____. Fiskimaðuri_____ dró upp
neti_____ og reri bát_____um til lands. Fresta varð
skáki_____i til kvöldsi_____.s þar sem einn keppenda_____a
boðaði forföll.

Súlpan er góð en grauturinn er betri. Hanninn stóð á haugnum og galáði fyrir heenurnar sínar. Blömin snerru kroñunum á atlinu til solar. Drengrinn datt á línnum þegar hann reyndi nýju skautana sína. Samukonan skránni á skáphurðinu. Fiskimáðurinn dro upp netin og reið batnum til bands. Fresta varð skákinni til kvöldisins þar sem einn kepþendanna boðaði forfóll.

Nafnorð má þekkja á því að:

- þau eru heiti á hlutum, fyrirbrigðum og hugmyndum,
- þau eru einu orðin sem geta bætt við sig greini, (þó ekki sérnöfn),
- þau eru til í einhverju einu kyni,
- þau eru til í eintölu og fleirtölu (flest),
- þau fallbeygjast.

Út frá þumalputtareglu má segja að nafnorð sé hægt „að eiga“. Segja má : hugmyndin míni, ljósið mitt, stjarnan míni, hæðin míni, fjörðurinn minn, o.s.frv.

Ekki er hægt að eigna sér orð eins og : tveir, heitur, vaxa, sem, vegna, tuttugu o.s.frv.

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Pálmí skilaði bóki_____i óskemmdri. Mappa_____ var
rispuð á einu horni_____.u. Talning atkvæða_____a í
kosningu_____um tafðist, þar sem flugvéli_____i með
síðustu atkvæðaseðla_____a seinkaði vegna snjó-
komu_____ar. Birgir lætur klukku_____a vekja sig um sjö-
leytið á morgna_____.a. Bíl_____um var ekið af
gætni milli snjóruðninga_____.a. Svarti hrúturi_____ og
flekkótta gimbri_____ verða meðal líflamba_____a í haust.
Sonur bónða_____s vildi læra til smiðs. Þótt hvergi bólaði
á slöngu_____i fundust gjarðir_____ar milli stæða_____a
í geymslu_____.i.

Frálmí skilaði bokinni óskemmdri. Mapptan var rispuð á einu hórumi.
Talning arkveðaðanna í Kosningunum tafðist, þar sem flugvelliini með
síðustu alkvæðaseðluna sem inkakötl vegna súþoknumnar. Brigðir leitur
kukuna vekja sig um sjóleitla a mórgagna. Blínum var ekki af gætu
mílli súþoknumnar. Svarit hruturinn og fækkti gjimbrin verða meðal
flíambanna háust. Sonur böndans vildi læra til smíðs. Þott hvergi bolagi
á slöngunni fundust gjárgjörnir milli stæðana r加以 myslunni.

Hvernig má þekkja nafnord frá öðrum orðum?

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Veggir_____ir á húsi_____u voru steyptir dagi_____ sem verkfalli_____u lauk. Börni_____ léku sér með bolta_____ á stétti_____. Kötturi_____ fékk mjólk_____.a í skáli_____.a. Guðni fékkst loks til að henda sokku_____um þegar göti_____ á illi_____.i voru orðin stærri en prijónaði flöturi_____. Öndi_____ vappaði yfir götu_____a með unga_____.a sína og gaf bílaumferði_____.i engan gaum. Hnífuri_____ er í skúffu_____.i í eldhúsi_____.u. Leikuri_____ barst út að miðju vallari_____.s. Sjómennir_____ir gerðu að fiski_____.um um um borð í togara_____.um. Pilti_____ sveið í tungu_____.a undan heitu kaffi_____.u.

Veggirnir á húsinu voru steyptir daginn sem verkfalliðu lauk. Þórnin leku fókust loks til að henda sokkunum þeigar góttin á línni voru orðin staðri sér með boltann á stettinni. Kotturinn fókк mjólkina í skálina. Guðni gat bláumfreginni engan gauð. Hnifurinn er í skuffunni í eldhúsini. Leikurinn barst út að miðju vallarins. Sjómenningur gerðu að fiskinum um borg í togaramum. Piltinn sveid í tunguna undan heiti kaffinu.

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Kappreiðu _____ um lauk með glæstum sigri hryssu_____ar
frá Hóli. Flestir báta_____a leggja upp afla_____ í heima-
höfn. Tær rödd söngvara_____s hljómaði um sali_____.
Húsi_____ standa milli hólsi_____s og tjarnari_____ar. Myndir
málara_____a seldust vel á sýningu_____. Hrossi_____
eru á beit í hólfí_____u en kindur_____ar eru komnar á
fjall. Á milli kletta_____a vaxa blómi_____ og
runnar_____ir í skjóli fyrir norðanátti_____. Með
sama áframhaldi, munu stúlkur_____ar komast í
úrslit keppli_____ar.

Kappreiquum lauk með glæstum sigrí hryssunnar frá Hölli. Flestir bætanna leggja upp afan í heimathöfn. Þær rödd söngvarans hjólmáði um salinn. Husin stendur milli hölsins og fjararinnar. Myndir málarmáði seildust vel á syningunni. Hrossin eru á beit í höfnum en kindurnar eru komnar á fjall. A milli kletanna vexa blómum og runnar mir í skjóli fyrir norðanfötinni. Með sama aframhaldi, munu stulkurnar komast í Ursit keppninnar.

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Þegar tamningamaðuri _____ sá brúna hestí _____ í
stóðrétti _____ i vildi hann ólmur kaupa hann. Systkini _____
horfðu á eftir fuglu _____ um fljúga hátt yfir fjölli _____. Von
drengja _____ a um að komast á sjó varð að engu þegar
bátar _____ ir lögðu frá bryggju _____ i um morguní _____.
Réttu stúlku _____ i diskí _____ og skeiði _____ a. Tennur
barnsi _____ voru heilar að mati tannlæknisi _____ s. Bilið
milli sæta _____ a var lítið. Stíguri _____ liggur upp
brekku _____ a milli smiðju _____ ar og hússi _____ s.
Krakkar _____ ir tíndu ánamaðka í görðu _____ um á
kvöldi _____ og seldu kaupmanni _____ um afraksturi _____.

Bægertamningamáðurinn sá brúna hestinn í stóðarrettinni viði hanн ólmur kaupa hanн. Systrinum hófðou á eftir fúglunum fíljuga hatt yfir fjölinn. Von drengjanna um að komast á sjó varð að engu þegar bætarnir lögðu frá bryggjunnini um morgunlinn. Þettu stólkunni dísksínn og skeiðina. Þennur barnsins voru heillar að mati tanndecknisins. Bílló milli seðtanна var litil. Stíglurnum liggur upp brekkuna milli smíðjunnar og hússins. Krakkarnir trúdu annamáðka fógrónum að kvöldin og seldu kaupmanninum afraust. Urinn.

Skrifaðu **n** eða **nn** þar sem það á við.
Notaðu *mín* og *minn* til hjálpar.

Kuldi_____ hélst allan veturni_____. Fjölli_____ voru þakin
snjó og ár_____ar oftast lagðar. Niðri á eyru_____um
nöguðu hrossi_____ af Eyrarbæju_____um sinu-
sprota_____a niður að freðnum jarðvegi_____um. Í verstu
væðru_____um kom einhver og fleygði í þau heytuggu. Oft
hímdu tryppi_____ í nepju_____i með rassi_____ upp í
vindi_____. Stóðið beið vorsi_____s er jarðbanni_____u
mundi léttu. Það saknaði grænna haga_____a, lækjar-
niðari_____s og söngs fugla_____a. Það sem skipti máli
var að þreyja þorra_____ og góu_____a. Eftir það mundi
veröldi_____ lifna á ný.

Kuðdinna hélst allan vetrarinn. Fjöllin voru bakið snjó og árnar oftast lagðar. Niðrið á eyrunum náðu hróssin af Eyrrarbæjum sínsprötana niður að freðnum jarðvegjum. Í verslu veðrunum kom einhver og fleygði í þau heytuggu. Óft límdu tryppin í neþjunnill með rassimn upp í vindimn. Stoðið beid vorstins er jarðbannini mundi leita. Það saknast í grænna haganna, lækkarmögurins og söngs fluglanna. Það sem skipti mæli var að breyja þorran og góuna. Eftir það mundi veroliðin lífna án y.

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna niður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamíðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til vlöbótar, hvolfir bókinni og raðar miðunum. Á pennan hátt er unnið með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið elns oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Kuld	—	inn	hélst	all	—	an	vet	—	ur	—	inn.	Fjöll	—	in		
vor	—	u	þak	—	in	snjó	og	ár	—	n	—	ar	oft	ast		
lagð	—	ar.	Niðr	—	i	á	eyr	—	un	—	um	nög	—	uð	u	
hross	—	in	af	Eyr	—	ar	—	bæj	—	un	—	um	sin	—	u	
—	sprot	—	an	—	a	nið	—	ur	að	freð	—	n	—	um	jarð	—
—	veg	—	in	—	um.	Í	verst	—	u	veðr	—	un	—	um	kom	—
ein	—	hver	og	fleygð	—	i	í	þau	hey	—	tugg	—	u.			
Oft	hímd	—	u	trypp	—	in	í	nepj	unn	—	i	með				
rass	—	inn	upp	í	vind	—	inn.									

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vinnuborði þínu. Lestu elns mikið af textanum og þú treyst-ir þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifð niður allan textann berðu saman texta þinn og bókarinnar og lelðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Kuldinn hélst allan veturinn. Fjöllin voru þakin snjó og árnar oftast lagðar. Niðri á eyrunum nöguðu hrossin af Eyrarbæjunum sinusprotana niður að freðnum jarðveginum. Í verstu veðrunum kom einhver og fleygði í þau heytuggu. Oft hímdu tryppin í nepjunni með rassinn upp í vindinn. Stóðið beið vorsins er jarðbanninu mundi léttu. Það saknaði grænna haganna, lækjarniðarins og söngs fuglanna. Það sem skipti máli var að þreyja þorrann og góuna. Eftir það mundi veröldin lifna á ný.

Æfingar

Greinir nafnorda

Skrifaðu sögu ...

UM -NN OG -N Í ENDA KARLKYNNSNAFNORÐA ÁN GREINIS

Regla:

Karlkynsnafnorð sem enda á **-nn** í nefnifalli hafa **-n** í öðrum föllum.

Þumalputtaregla:

Greinislauð karlkynsorð sem enda á **-nn** í nefnifalli og **-n** í þolfalli eru borin eins fram.

Settu því alltaf orðið **steinn** í eintölu í stað orðsins sem þú glímir við. N-in verða jafnmög og í báðum þessum orðum.

Dæmi:

morgunn	þráinn	(steinn)	Hann heitir Kristinn (steinn)
morgun	þráin	(stein)	Ég sé Kristin (stein).
morgni	þráni	(steini)	
morguns	þráns	(steins)	

Skýring:

Þessi regla fær nafnlöð **Steinsregla** til aðgreiningar frá öðrum n-reglum.

Athuglð: Steinsreglan nær einungis yfir karlkynsnafnorð án greinls.

Um greini nafnorða gildir Greinlsreglan (minn/mín).

**Algengustu orðin sem flokkast undir
Steinsregluna:**

Héðinn	aftann
Kristinn	arinn
Óðinn	drottinn
Skarphéðinn	himinn
Pórarinn	jötunn
Þráinn	morgunn

hér er Kristi _____   hér er morgu _____
um Kristi _____   um morgu _____
frá Kristn _____ i   frá morg _____ i
til Kristi _____ s   til morgu _____ s

Drengurinn var skírður **Þráinn** (*steinn*). Þeir voru
að tala um **Þráin** (*stein*). Þeir voru að koma frá
Þráni (*steini*). Þeir ætla til **Þráins** (*steins*). Um
morguninn (*stein*) komu **Kristinn** (*steinn*) og
Skarphéðinn (*steinn*) og vildu fá **Þórarin** (*stein*)
með sér á skíði.

Þungbúinn himi_____inn (*steinn*) og slæm veðurspá fældi

Óði_____ (*stein*) og Héði_____ frá því að fara í útilegu.

Katrín og þrái_____ létu setja ari_____ í stofuna.

Þórari_____ langar á hestbak á morgu_____, sérstaklega

ef himi_____inn verður eins heiðskýr og í dag.

Hvers vegna er gott að styðjast við Steins-regluna þegar skrifa á orð eins og Práinn/Práin eða morgunn/morgun?

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
Notaðu Steinsregluna.

Þegar Þrái_____ vaknaði um morgu_____inn var
himi_____inn bjartur og heiðskír. Kristi_____ og
Þórari_____ tóku Þrái_____ með sér um morgu_____inn.
Þegar liðið var á morgu_____ hringdi Óði_____ í
Héði_____ og bað hann gera við ari_____inn. Héði_____
málaði Þórari_____ í framan á öskudagsmorgu_____.
Kristi_____ treysti á Óði_____. Skarphéði_____ dreymdi
ljúfa drauma undir morgu_____. Morgu_____stund gefur
gull í mund. Þrái_____ heimsótti Óði_____. Óði_____
heimsótti Þrái_____. Presturinn fór með morgu_____bæn og
bað til drotti_____.s. Þrái_____ hlakkar til sumarleyfisins.

Begar þraínin vakanái um morguninn var himininnin bjartur og heidskri. Kristinn og Þórarinn tóku þraín með sér um morguninn. Begar líðið var á morgun hringdi Óðinn í Héðinn og bað hann gera við arinnum. Héðinn málði Þórarin fí framan á óskudagsmorgun. Kristinn tréysti á Óðin. Skarphéðin dreymdi ljúfa drauma undir morgunu. Morgunstund gefur gull í mund. Þraínin heimsötti Óðin. Óðinн heimsötti þraín. Presturinn fór með morgunbæn og bað til drottins. Þraínin halkkar til sumarleyfisins.

Á bls. 28 er listi yfir tólf orð sem falla undir Steinsregluna, sex sérnöfn og sex samnöfn. Manstu þau öll?

Pessi orð hafa einnig verið sett saman í vísu. Orðinu Þjóðann hefur verið sleppt í þessum kafla þótt það komi fram í vísunni.

Þráinn, Kristinn, Þórarinn,
Þjóðann, himinn, jötunn,
drottinn, Óðinn, aftann(inn),
arinn, Héðinn, morgunn.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
Hér þarf að huga að Steinsreglunni og Greinisreglunni.

Morgu____i____ er fagur enda himi____i____ heiður.

Drenguri____ hitti Kristi____ á leiði____ i til

þórari____s. Héði____ gérði við stóli____ fyrir

Kristi____ gamla. Bátkæna____ sást koma inn

fjörði____. Þórari____ kom með bíli____ til viðgerðar.

Óði____ langar til að hitta jólasvei____i____ á

morgu____. Skarphéði____ ræktar garði____ sinn vel.

Kristinn burstaði snjói____ af bíl____um áður en hann

kallaði á Héði____. Kristi____ vildi fá ari____ í

sumarbústaði____ sinn. Héði____ er oft kallaður

jötu____i____ af því að hann er svo sterkur.

Morguninn er fagur enda himininn heilður. Drengrurinn hiti Kristin á leiðinni til Þóraðins. Héðinn gerði við stólinn fyrir Kristin gamla. Bæt-keenan sást koma inn fjarðin. Þóraðinn kom með biliðum til viðgerðar. Óginn langar til að hitta jölasveiminn á morgun. Skarphéðinn rekktaði garðinum sinn vel. Kristinn virði fá arn í sumarþulstadiðinn sinn. Héðinn er oft að Héðin. Kristinn virði fá arn í sumarþulstadiðinn sinn. Héðinn er oft kallaður jötunninn af því að han er svo sterkr.

Steinsreglan á við sjálft orðið. Gættu þess að nota hana ekki um viðskeypta greininn.

Hér er ari		Hér er himi	
um	ari	um	himi
frá	ar	frá	him
til	ari	til	himi
	si	s	si

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Þórari_____ og Héði_____ sátu fyrir framan ari_____i_____
og horfðu í glæður_____ar. Úti var afta_____kul og
heiður himi_____. Félagar_____ir voru ólíkir. Um
Þórari_____ var sagt að hann væri jötu_____ að afli en
hann var einnig hinn mesti morgu_____hani, öfugt við
Héði_____ sem var mjög morgu_____svæfur. Ef langt var
liðið á morgu_____i_____ án þess að Héði_____ skreiddist
fram úr rúmi_____u átti Þórari_____ það til að gera honum
einhverja glennu. Færðist þá gjarnan jötu_____móður yfir
Héði_____ og hann réðst á Þórari_____ sem varð
himi_____lifandi yfir látu_____um í Héði_____.i.

Þórarinn og Héðin sátu fyrir framan sáminn og hófðu í glesðurnar. Úti var aftankul og heildur himinn. Felagarmir voru ólikir. Um þórarinn var sagt ófugtvið Héðin sem var með morgunsvæfur. Ef langtvar liggð a morgun-
að hanн varri jötunn að affi en hanн var einnig hinн mesti morgunhanni,
gera honum elhvæja gjennu. Færðist þа gjarnan jötumóður yfir Héðin
og hanн reðst a þórarinn sem varð himinlifandi yfir látunum í Héðin.

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna niður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamiðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til viðbótar, hvolfir bókinni og raðar miðunum. Á þennan hátt er unnlö með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið eins oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Pór	—	ar	—	inn	og	Héð	—	inn	sát	—	u	fyr	—	ir	
fram	—	an	ar	—	in	—	inn	og	horfð	—	u	í			
glæð	—	urn	—	ar.	Út	—	i	var	aft	—	an	—	kul	og	
heið	—	ur	him	—	inn.	Fé	—	lag	—	arn	—	ir	vor	—	u
ó	—	lík	—	ir.	Um	Pór	—	ar	—	in	var	sagt	að	hann	
vær	—	i	jöt	—	unn	að	afl	—	i	en	hann	var			
einn	—	ig	hinn	mest	—	i	morg	—	un	—	han	—	i,		
öf	—	ugt	við	Héð	—	in	sem	var	mjög	morg	—	un	—		
—	svæf	—	ur.												

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vinnuborði þínu. Lestu eins mikil af textanum og þú treyst-ir þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifaðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifað niður allan textann berðu saman texta þínn og bókarinnar og leiðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Þórarinn og Héðinn sátu fyrir framan arininn og horfðu í glæðurnar. Úti var aftankul og heiður himinn. Félagarnir voru ólíkir. Um Þórarin var sagt að hann væri jötunn að afli en hann var einnig hinn mesti morgunhani, öfugt við Héðin sem var mjög morgunsvæfur. Ef langt var liðið á morguninn án þess að Héðinn skreiddist fram úr rúminu átti Þórarinn það til að gera honum einhverja glennu. Færðist þá gjarnan jötunmóður yfir Héðin og hann réðst á Þórarin sem varð himinlifandi yfir látunum í Héðni.

-nn/-n í karlkynsnafnorðum

Æfingar

Bættu **n** eða **nn** í eyðurnar. Notaðu orðabók ef með þarf.

morgu____dagur
morgu____gjöf
morgu____matur
morgu____roði
morgu____svæfur

himi____blámi
himi____geimur
himi____hár
himi____hrópandi
himi____lifandi

Skrifaðu um hvernig dagurinn hófst hjá þér
og hvað þú gerðir áður en þú fórst til vinnu.

UM KVENMANNSNÖFN SEM ENDA Á -UNN OG ÞRJÚ ÖNNUR

Reglan:

- Kvenmannsnöfn (skírnarnöfn) sem mynduð eru af orðinu **unnur** (alda) hafa alltaf **-nn**.
- Þrjú kvenkynsnafnorð sem enda á **kunn** (af kunna/kenna) hafa alltaf **-nn**: **einkunn, miskunn, vorkunn**.
(Önnur nafnorð í kvenkyni sem enda á un-hljóði hafa alltaf eitt n.)

Dæmi:

Iðunn	Steinunn	einkunn
Ingunn	Sæunn	miskunn
Jórunn	Þórunn	vorkunn

Til viðbótar:

Til aðgreinlöggar frá öðrum n-reglum verða þessar reglur nefndar:
Þórunnarregla og Vorkunnarregla.

Steinunn leit með vorkunn á Ingunni þegar ein-kunnnablöðin voru afhent. Sæunn sýndi enga mis-kunn. Jórunn þykir einkennileg. Þórunn gaf Ingunni merki um að koma.

Þoru _____ heimsótti Steinu_____i á ellheimilið.
Ljótu _____, Kýru_____ og Dýru_____ eru sjaldgæf
kvenmannsnöfn. Sæu_____i er ekki vorku_____ þótt hún
taki þátt í verku_____ aflans. Iðu_____arskór voru
framleiddir á Akureyri.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Ingu_____ og Jóru_____ eru systur. Steinu_____ ákvað
að vera misku_____söm og lána Sæu_____i hjólið.
Kistrú_____ fékk góðar einku_____ir. Iðu_____i var
vorku_____ þótt hún skammaði krakkana. Eyrú_____ leigði
íbúð við Þóru_____arstræti. Jóru_____arstaðir eru í Eyja-
firði. Einku_____ablað Sæu_____ar var afhent
Þóru_____i systur hennar. Nærgætni Ingu_____ar var
Dýru_____i huggu_____. Stúlkunni var vorku_____ þótt hún
reiddist, því neitu_____ Steinu_____ar kom henni á óvart.
Iðu_____ sýnir Ásdísi enga misku_____semi. Hver eru
einku_____arorð skáta?

Jóunn syðir Asdís enga miskunnarsömi. Hver eru einkunnararð skat?

Var vökunn þótt hún redidist, því netum Steinunnar kom henni á óvart. Unni syðstur heinna. Nærræði língunnar var Djúnni huggum. Stílkunnar jörunnarsöðir eru í Eyjafjördi. Einkunnarsblad Seðunnar var afhent Þor-bott hún skammái krakkana. Eyruin leigði ibúð við Þorunnarsrétt. Ána Seðunn hyljiló. Kristján fæk góðar einkunnir. Jóunn var vökunn lingunn og Jórunn eru syðstur. Steinunn ákváð að vera miskunnarsöm og

Sex algeng orð sem tilheyra Þórunnarreglunni eru:

Iðunn	Steinunn
Ingunn	Sæunn
Jórunn	Þórunn

Orðið Gefjun er skrifað með -n og fellur því ekki undir Þórunnarregluna.

Þau orð sem tilheyra Vorkunnarreglunni eru:

einkunn   miskunn   vorkunn

Orðið forkunn tilheyrir einnig þessari reglu en er sjaldgæft og því sleppt hér. Það er helst notað í orðinu forkunnarfagur.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Hugaðu einnig að Steinsreglunni.)

Sagt er um mjög sterka menn að þeir séu
jötu_____sterkir. Oft eru þeir einnig nefndir krafta-
jöt_____ar. Það var sagt um Þrái_____ að hann væri
kraftajötu_____. Þóru_____ hringdi til Héði_____s og bað
hann um að líta til sín næsta morgu_____. Kristi_____
langar til að fá Þrái_____ og Steinu_____i með í
smölu_____ina. Bækur Ingu_____ar eru skemmtilegar og
vel skrifaðar enda fá þær hæstu einku_____ hjá gagn-
rýnendum sem ekki eru þekktir fyrir að sýna höfundum
mikla misku_____. Sæu_____ og Héði_____ kunna vel
að meta hjálpsemi lðu_____ar.

Sagtar um miðög sterka menin að þeir séu jötunstærkr. Ott eru þeir einn-
ig nefndir kraftasjötunar. Það var sagt um Bráin að hanin væri kraftasjötunn.
Þórunn hringdi til Héðins og bað hanin um að lifta til sín næsta morgun.
Krislin langar til að fa þraín og Steinumni með í smolunina. Besskrú leng-
unnar eru skemmtileggar og vel skriflaðar enda fá þær hestu elinkunn hja
gagnrýnendum sem ekki eru þekktir fyrir að sýna höfuðundum mikla mis-
kunn. Seðunn og Héðinn kunnar vel að meta hjálpsemi lounnar.

Hvaða orð tilheyra Vorkunnarreglunni?

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu Þórunnarregluna, Vorkunnarregluna og Stélnsregluna.)

Kristi_____ og Sæu_____ vöknudu snemma um
morgu_____inn. Þrái_____ skorti afl og var því vorku_____
þótt hann réði ekki við Skarphéði_____. Jóru_____ hafði
týnt meninu sínu en Óði_____ fann það rétt við
ari_____inn. Steinu_____ sagði að þórar_____i væri
vorku_____, hann hefði farið öfugu megin fram úr rúminu
í morgu_____. Orðin drottin_____ og drottning eru skyld.
Steinu_____i fannst minnku_____ að hegðu_____
Ingu_____ar. Kristi_____ bað drottin_____ að sýna sér
misku_____. Í Þrymskviðu heitir aðaljötu_____inn Þrymur
og býr í Jötum_____heimum.

Kristinn og Seðunn vóknuðu snemma um morgunlinn. Þráin skorti aft og var því vorkuður þótt hanн reði ekki við Skarphéðin. Jörunn hafði tynnt meninu sínu en Óðinn fannn þáð rett við arminn. Steinunn sagði að þórramí vætti vorkuðun, hann hefði farið oftu gú megin fram úr rúmínu fumorgun. Óðin drottinн og drottning eru skyld. Steinunn fannst minnkum. Brymskvöðu heitir aðaljötunnin þrumur og býr í Jötunheimum.

Getur þú nefnt sex algengstu kvenmannsnöfnin sem falla undir Þórunnarregluna?

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu Þórunnarregluna, Vorkunnarregluna og Steinsregluna.)

Það var langt liðið á morgu_____ þegar Ingu_____ og Steinu_____ hófu vinnu við söltu_____ síldarinnar.

Þrái_____, bróðir þeirra, færði þeim salt og nýjar tunnur.

Héði_____ var úrillur um morgu_____ inn þótt himi_____ inn væri bjartur og veðrið gott. Þrái_____ svaf illa og dreymdi alls konar rugl um Kristi_____. Jóru_____ lét Skarp-héði_____ setjast við ari_____ inn svo honum hlýnaði fyrr.

Óði_____ fékk hæstu einku_____ á prófinu. Héði_____ tók þórari_____ með á tónleikana hjá Sæu_____. Ingu_____ i fannst Kristi_____ misku_____ arlaus.

Bæð var langt til óráð að morgun begar Ingunn og Steinunn hóftu vinnu við soltun síldarinnar. Þáinn, broðir þeirra, færði þeim salt og nýjar tunnur. Hæðinn var úrillur um morguninn þott himininn væri bjaður og vetrar ógott. Þáinn svart illa og dréymdi alls konar rugl um Kristin. Jörundur skarphéðin sefjast við arinnum svo honum hlynadi fyr. Óginn tekk hestu einkumn að profinu. Hæðinn tök þorarin með að tóhnleikana hjá Seunni. Ingunní fannst Kristin miskunnarlaus.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu Þórunnarregluna, Vorkunnarregluna, Steinsregluna og Greinlsregluna.)

Sæu_____ og Kristi_____ áttu að keppa við þóru_____i
og Héði_____ til úrslita í danskeppni_____. Þau höfðu
verið í misku_____arlausri þjálfu_____ hvern morgu_____ í
langan tíma. Öll vissu þau að dómnefndi_____ myndi ekki
sýna þeim neina vorku_____ jafnvel þótt hin
misku_____arlausa Ingu_____ Þórari_____sdóttir yrði
fjarstödd. Nefndi_____ myndi ekki láta blekkjast af
fögrum búningum heldur gefa einku_____ eftir hæfni
keppenda.

Seunn og krislinn áttu að keppa við þorunni og Héðin til Úrsilda í danskeppnum. Þau höfðu verið fmiskuðnarlausir þaflurin hvern mórgun í langan tíma. Ólli viðsu þau að ómennidin myndi ekki sýna þeim neina vorkunn játnvel þótt hin miskuðnarlausa lingunn boraðinsdóttir yrði fjar-síodd. Nefndin myndi ekki látta blækksast af tögrum búningum heldur gera-

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna niður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamiðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til viðbótar, hvolfir bókinni og raðar miðunum. Á þennan hátt er unnið með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið eins oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Sæ	—	unn	og	Krist	—	inn	átt	—	u	að	kepp	—	a			
við	Pór	—	unn	—	i	og	Héð	—	in	til	úr	—	slit	—	a	
í	dans	—	keppn	—	inn	—	i.	Þau	hofð	—	u	ver	—	ið		
í	mis	—	k	—	unn	—	ar	—	lausr	—	i	þjálf	—	un	hvern	
morg	—	un	í	lang	—	an	tím	—	a.	Öll	viss	—	u	þau		
að	dóm	—	nefnd	—	in	mynd	—	i	ekk	—	i	sýn	—	a		
þeim	nein	—	a	vor	—	k	—	unn	jafn	—	vel	þótt	hin			
mis	—	k	—	unn	—	ar	—	laus	—	a	Ing	—	unn	Þór	—	ar
—	in	—	s	—	dótt	—	ir	yrð	—	i	fjar	—	stödd.			

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vinnuborði þínu. Lestu eins mikið af textanum og þú treystir þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifð niður allan textann berðu saman texta þinn og bókarlnnar og lelðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Sæunn og Kristinn áttu að keppa við Þórunni og Héðin til úrslita í danskeppninni. Þau höfðu verið í miskunnarlausri þjálfun hvern morgun í langan tíma. Öll vissu þau að dómnefndin myndi ekki sýna þeim neina vorkunn jafnvel þótt hin miskunnarlausa Ingunn Þórarinsdóttir yrði fjarstödd. Nefndin myndi ekki láta blekkjast af fögrum búningum heldur gefa ein-kunn eftir hæfni keppenda.

Skrifaðu stutta sögu um síðasta skóladaginn fyrir sumarfrí.

UM -AN OG -ANN Í ENDA ORÐA

Reglur:

a) Orð sem enda á -an:

- Nafnorðíkvenkyni með greini (*konan, stúkan, gatan*).
- Nafnorðíhvorugkyni án greinis (*líkan, gaman*).
- Nafnorðaferlendum uppruna (oftast sérnöfn: *Kjartan, Natan, Kjaran*).
- Lýsingarorð í karlkyni, þolfalli eintölu: (*góðan, heitan*).
- Fornöfn í karlkyni, þolfalli eintölu (*allan, pennan, engan*).
- Atviksorð (*héðan, sunnan, áðan, gjarnan*).

b) Orð sem enda á -ann:

- Nafnorðíkarlkyni, þolfalli, eintölu með greini (*kassann, frakkann*)

Þumalputtaregla:

Öll orð, sem enda á an-hljóði, á að skrifa með -n, nema um sé að ræða greini karlkynsorða í þolfalli (um puttann) eða einsatkvæðisorð þar sem framburður gefur skýrt til kynna að skrifa skuli -nn (*hann, fann, kann*).

Dæmi:

no.kvk.	no.hk	no.erl.	lo.kk.	fn.kk.	ao.	no.kk. þf.m.gr.
gufan	líkan	Kjartan	góðan	engan	vestan	skuggann (minn)
kannan	gaman	Kjaran	ljósan	annan	hvaðan	listann (mínn)
stjarnan		Natan		þennan	ofan	kappann (minn)
snúran		satan		allan	saman	frakkann (minn)

UM ORÐ SEM ENDA Á -AN:**Nafnorð í kvenkyni með greini, eintölu nefnifalli:**

hér er	súpa	súpan	hetta	hettan	stúlka	stúlkan
um	súpu	súpuna	hettu	hettuna	stúlku	stúlkuna
frá	súpu	súpunni	hettu	hettunni	stúlku	stúlkunni
til	súpu	súpunnar	hettu	hettunnar	stúlku	stúlkunnar

Nafnorð í hvorugkyni án greinis:

hér er	líkan	gaman
um	líkan	gaman
frá	líkani	gamni
til	líkans	gamans

Nafnorð af erlendum uppruna (oftast sérnöfn):

Kjaran	Kjartan	Kvaran	Natan	Bjólan	satan
--------	---------	--------	-------	--------	-------

Lýsingarorð í karlkyni, þolfalli, eintölu:

hér er	góður	maður	stór	drengur	heitur	matur
um	góðan	mann	stóran	dreng	heitan	mat
frá	góðum	manni	stórum	dreng	heitum	mat
til	góðs	manns	stórs	drengs	heits	matar

Fornöfn í karlkyni, þolfalli, eintölu:

hér er	enginn	maður	þessi	allur	annar
um	engan	mann	þennan	allan	annan
frá	engum	manni	þessum	öllum	öðrum
til	einskis	manns	þessa	alls	annars

Atviksorð, aðallega staðaratviksorð sem tákna stefnu:

austan	héðan	utan	saman
sunnan	þaðan	neðan	áðan
vestan	hvaðan	ofan	gjarnan
norðan	handan		

Þórir sat við gluggann (kk.bf.m.gr.) allan liðlangan daginn. Konan fann kuldann (kk.bf.m.gr.) koma á móti sér þegar hún fór inn í gamlan og lélegan braggann (kk.bf.m.gr.). Drengurinn bar þungan balann (kk.bf.m.gr.) fullan af vatni norðan úr fjárhúsunum.

Gretti varð mikið um að sjá lófa_____, hruflaða_____ og blóðuga_____. Dóri pumpaði í loftlausa_____ bolta_____ og lét svo liðstjóra_____ fá hann. Stebbi missti fulla_____ bakka_____ af mat niður á húsbóna_____. Óli sá kappklædda_____ krakka_____ hnoðast yfir háa_____ snjóskaflinn.

ORD SEM ENDA Á -ANN OG -AN

- ann nafnorð í karlkyni með greini (bankann)
eða einsatkvæðisorð (bann)
- an öll önnur orð en nafnorð í karlkyni með greini.

Þegar skrifa á orð sem enda á -an eða -ann þarf fyrst að athuga hvort orðið er nafnorð í karlkyni með greini. Sé svo er skrifað -ann, annars -an.

Nafnorð eru heiti á einhverju. Hægt er að slá „eign“ sinni á nafnorð með því að nota *minn* og *mín* með þeim:
bókin mínn, glugginn minn, hugmyndin mínn.

Greinir er notaður með nafnorðum til að gera þau ákveðnari. Engin önnur orð geta bætt við sig greini:
gluggi, glugginn, gluggann, frakki, frakkinn, frakkann.

Á sama hátt og bæta má greini við nafnorð má taka hann af þeim án þess að nafnorðið skerðist eða glati merkingu sinni.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

(ryðgaður nagli)	Hann sá ryðgaða_____ nagla_____.
(nýsaumaður frakki)	Hann fór í nýsaumaða_____ frakka_____.
(þungur baggi)	Hann bar þunga_____ bagga_____.
(ágætur málari)	Hún taldi málara_____ ágæta_____.
(mjúkur koddi)	Hann lagðist á mjúka_____ kodda_____.
(keyptur hanki)	Hún fékk hanka_____ keypta_____.
(þreyttur bóndi)	Hann kvaddi þreytta_____ bónda_____.
(nýbakaður, sjóðheitur klatti)	Hún fékk sjóðheita_____ klatta_____ nýbakaða_____.
(ungur og duglegur bakari)	Hún sá bakara_____, unga_____ og duglega_____.
(bilaður og blettóttur sími)	Hann tók síma_____, bilaða_____ og blettótta_____.
(voldugur og skugga-legur kastali)	Hún hræddist kastala_____, volduga_____ og skuggalega_____.
(mjúkur og þægilegur sófi)	Hún settist í mjúka_____ og þægilega_____ sófa_____.

Hann sá ryðgáðan nágánn. Hann fór í nýsaumáðan frakkamn. Hann bar þungan baggarn. Hann taldi málarmann ágætum. Hann leit a miðkán kodd. Fórk sjóðheitan klattann nybakaðan. Hann kvaddi breyttan bónðamn. Hann sá bakrarn, ungur og dugegan. Hann tökk slímann bilðar og bleittar. Hann hreiddist kastalann, voldugar og skuggalegan. Hann settist í miðkán og þeigilegan sofaðn.

Hvernig þekkir þú nafnorð
frá öðrum orðum?

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Friðrik batt langa_____ og sterka_____ kaðal í stiga_____.

Guðbjörg fór í snjáða_____ jakka_____. Halldór bað símvirkja_____ að gera við bilaða_____ síma_____. Gyða var komin upp í miðja_____ stiga_____ þegar hún missti miða_____. Í dagblaðinu er talað um fjölda_____ alla_____ af ferðamönnum sem komu að sunna_____.

Það mátti sjá stóra_____ og lögulega_____ bátinn sigla út lygna_____ flóa_____. Stella kom með krakka_____, hressa_____, og káta_____. Þura málaði glugga_____ að vesta_____, verðu hvíta_____.

Friðrik batt langan og sterkan káðal í stigann. Guðbjörг fór í snjóðan jakkann. Hallðor þáð silmirkjann áð gera við bilðan símann. Gyða var komin upp í miðjan stigann þegar hún missti miðann. Í dagblóðinu er talð um fíoldann allan af ferðamönnum sem komu áð sunnan. Þeir með sjá storan og lögulegan báttin sigla út lygnað flóann. Stóra kom með krakkann, hressan og kátan. Þura máladi glúggarni áð vestanverðu hvitam.

Hvenær er skrifð -ann í endingu orða?

Skrifaðu n eða nn í eyðurnar eftir því sem við á.

Héða _____ í frá verður að tala við banka_____ áður en
fólk er sett á svarta lista_____. Nýju eigendurnir kvöddu
seljanda_____, ánægða_____ og glaða_____. Pétur tók
þunga_____ heybagga_____ af vagninum og bar hann inn
í gamla_____ bragga_____. Kristján sá kennara_____ bera
háa_____ bókastafla_____ ofa_____ af lofti. Má ég fá
jakka _____ lánaða_____. Hvaða_____ koma þessi hljóð?
Er ekki búið að gera við bilaða_____ takka_____ á
útvarpinu? Kona_____ lét svala_____ og ferska_____
andvara_____ leika um sig. Rúna sá hraðskreiða_____
sleða_____ renna niður brekkuna.

Héðan fíra verður að tala við bankann áður en fólk er sett að svara lista tilk. Þungar heymingarinnar af vagninum og bar henni inn í gamlan braggann. Nýju elgendurinn kvæddu sefjandann, annegðan og glæðan. Þeir bilðaðan takkanum að tilvarpiðu? Konaði let svilari og ferskan sandvarami tilka um síg. Runa sá hræskreidin slæðan renna niður brekkuna.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Anna aðstoðaði gamla_____ verkstjóra_____ við að bera
þunga_____ kassa_____ niður í dimma_____ og sagga-
fulla_____ kjallara_____. Margrét hafði samband við
skóla_____ til að vita hvort einhver hefði fundið pennu_____,
gyllta_____ og skrautlega_____. Börnin fundu enga_____
stein nógu flata_____ til að berja herta_____ fiskinn á.
Torfi reyndi að róa æsta_____ og reiða_____
keppanda_____. Lárus vill fá rafvirkja_____ til að leggja
langa_____. streng eftir lóðinni. Það var farið fram á það
við nýútskrifaða_____ sjúkraliða_____ að hann sæi um
sjúka_____ og úttaugaða_____ skólastjóra_____.

Anna aðstoðaði gamlan verksfjóranum við að berá þungan kassann niður í dílmaman og saggafullan kjalilarann. Margaret hafði sambandin við skólanum til að vita hvort einhver hefði fundið pennann, gylftan og skrautlegan. Þórinum funderdu engan stein nögu flatan til að berja herðan fiskinn á. Tófri reyndi að rós sestar og reiðan keppandamn. Lárus vilið fá rafvirkjann til að leggja langan streng eftir loðinu. Það var farit frá að það við nyttiskrif- aðan sjúkraliðann að hanн sei um sjúkran og uttanguðan skolastjóran.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Loftur las alla_____ kafla_____ um svartklædda_____ og dularfulla_____ riddara_____ sem réðst til uppgöngu í kastala_____. Bónða_____ langar að fá til sín duglega_____ og hressa_____ kaupama_____. Stúlka_____ fékk vel smíðaða_____ kistil senda_____ með bílnum. Jón sótti brúna_____ fola_____ og sagði að drengurinn gæti fengið hann lánaða_____. Árni fékk götótta_____ poka_____ saumaða_____ sama_____. Börnin hlustuðu á nýstárlega_____ og skemmtilega_____ barnatíma_____. Smári gat fengið keypta_____ fokhelda_____ kjallara_____. Páll hringdi í málara_____ löngu fyrir tilsetta_____ tíma.

Loftur las allan kárlann um svartklæddan og dularfullan riddarsann sem
réðst til uppgöngu í kastalan. Bondann langar að fá til sín duglegan og
hressan kauðaman. Stílkjan fekk vel smilðaðan kistil sendan með bili-
um, jón softi brúnan folamn og sagði að drengurinn getti fengið hanu
lanadæm. Arni fekk góttan pokamn saman og hlustuðu
á nýstarlegan og skemmtilegan barnatímann. Smári gat fengið keyptan
fokheildan kjarlarnn. Þáll hringdi í málarmann lóngu fyrir tilsettan tíma.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Kirkja_____ stóð norða_____ við banka_____ og hvíta_____ turn hennar bar við himin. Gamla kona_____ stóð við lága_____ glugga_____ og horfði á alla_____ mannfjölda_____ streyma til kirkjunnar. Þarna þekkti hún bakara_____ með krakka_____ sinn, nýja leigjanda_____ að sunna_____, iðjuþjálfa_____ með frakka_____ á handlegnum og málara_____, gamla_____ og kreppta_____. Síða_____ gamla kona_____ varð ein var eins og allt færi fyrir ofa_____ garð og neða_____ hjá henni. Hún vildi svo gjarna_____ fara til kirkju en hafði enga_____ til að styðjast við. Gamla kona_____ stundi þunga_____.

Kirkjan stóð norðan við bankann og hvítan turn heinnar bar við himin. Gamla konan stóð við lagðan gliuggann og horfði á allan mannfjöldann streyma til kirkjunnar. Þarna þekkti hún bakkarn með krakkan sinn, og jala leigjandann að sunnan, íðjubjáflann með frakkann á handleggnum og málarrann, gamlan og krepptan. Síðan gamla konan varð ein var eins til kirkju en hafði engan til að styðjast við. Gamla konan stundí þungan.

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna niður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamiðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til viðbótar, hvoflir bókinni og raðar miðunum. Á þennan hátt er unnið með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið eins oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Krikj	—	an	stóð	norð	—	an	við	bank	—	ann	og
hvít	—	an	turn	henn	—	ar	bar	við	him	—	in.
Gaml	—	a	kon	—	an	stóð	við	lág	—	an	glugg
—	ann	og	horfð	—	i	á	all	—	an	mann	fjöld
—	ann	streym	—	a	til	kirkj	unn	—	ar.	Parn	—
þekkt	—	i	hún	bak	—	ar	—	ann	með	krakk	—
sinn,	nýj	—	a	leigj	—	and	—	ann	að	sunn	—
iðj	—	u	—	þjálf	—	ann	með	frakk	—	ann	á
—	leggn	—	um	og	mál	—	ar	—	ann,	gaml	—
og	kreppt	—	an.								

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vinnuborði þínu. Lestu eins mikið af textanum og þú treystir þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifð niður allan textann børðu saman texta þinn og bókarinnar og leiðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Kirkjan stóð norðan við bankann og hvítan turn hennar bar við himin. Gamla konan stóð við lágan gluggann og horfði á allan mannfjöldann streyma til kirkjunnar. Þarna þekkti hún bakarann með krakkann sinn, nýja leigjandann að sunnan, iðjubjálfann með frakkann á handleggnum og málarann, gamlan og krepptan. Síðan gamla konan varð ein var eins og allt færi fyrir ofan garð og neðan hjá henni. Hún vildi svo gjarnan fara til kirkju en hafði engan til að styðjast við. Gamla konan stundi þungan.

Semdu sögu út frá þeim ramma sem gefinn er.
Notaðu -an/-ann orð ef þú getur.

Kjartan vann nýjan bíl, líkan þínum, í happdrættinu.

vildi skipta við bílasalann og fá ...

Héðan í frá vildi Kjartan engan bíl eiga.

-in/-inn í enda lo. og lh.

Reglur

UM -IN OG -INN Í ENDA LÝSINGARORDA OG LÝSINGARHÁTTA

Regla:

Lýsingarorð og lýsingarhættir sem enda á **-in** eða **-inn** í nefnifalli beygjast eins og greinirinn.

Lýsingarorðið stendur í sama falli og orðið sem það lýsir.

Skýring:

Til að finna hvaða orði lýsingarorðið lýsir er gott að spyrja sig í huganum:

Hver er farin / farinn?

Svar: Hún er farin

eða hann er farinn.

Dæmi:

Pakki er farinn.

Að fengi~~n~~ni reynslu(~~n~~ni minni)

Pakkinn er farinn

Troðnar slóðir(~~n~~ar mínar)

Vara er farin

Varan er farin

(sjá dæmi á næstu síðu.)

Um lýsingarhátt þátíðar (lh.pt.):

Lýsingarháttur þátíðar er ein beyging sagnorðs. Lýsingarháttur þátíðar er til í öllum kynjum og báðum tölum og getur beygst í öllum föllum.

Lýsingarháttur þátíðar gegnir svipuðu hlutverki og lýsingarorð: *að lýsa fallorði* (aðallega nafnorðum og fornöfnum).

Lýsingarháttur þátíðar er notaður með hafa, geta, vera og verða.

Dæmi:	maðurinn er farinn	textinn verður sunginn
	konan er farin	vísan verður sungin
	barnið er farið	lagið verður sungið

Oft er erfitt að greina hvort orð er lýsingarháttur þátíðar eða lýsingarorð. Í slíkum tilvikum er stuðst við eftirfarandi:

Lýsingarháttur þátíðar greinist sem lýsingarorð ef:

- orðið stigbreytist.
(Hún er beginn í baki. Hún er bognari í baki)
- forskeyti eða orð bætist við fyrir framan lh.pt.
(Drengurinn er ókominn. Kýrin er ofalin).

Þegar skrifa á -n eða -nn á sama regla á við um lýsingarhátt þátíðar og lýsingarorð.

-in / -inn lýsingarorð sem standa með nafnorði, hafa sömu greinisendingu og nafnorðin sem þau lýsa.

Hér er	bogið	nagli	(nn)	(minn)
um	bogið	nagla	(nn)	(minn)
frá	bognum	nagla	(num)	(mínum)
til	bogins	nagla	(ns)	(míns)

Hér eru	bognir	naglar	(nir)	(mínir)
um	bogna	nagla	(na)	(mína)
frá	bognum	nöglum	(num)	(mínum)
til	boginna	nagla	(nna)	(minna)

Hér er	slitin	tala	(n)	(mín)
um	slitna	tölù	(na)	(mína)
frá	slitinni	tölù	(nni)	(minni)
til	slitinnar	tölù	(nnar)	(minnar)

Hér eru	slitnar	tölur	(nar)	(mínar)
um	slitnar	tölur	(nar)	(mínar)
frá	slitnum	tölum	(num)	(mínum)
til	slitinna	talna	(nna)	(minna)

Hér er	opið	hlið	(ið)	(mitt)
um	opið	hlið	(ið)	(mitt)
frá	opnu	hliði	(nu)	(mínu)
til	opins	hliðs	(ins)	(míns)

Hér eru	opin	hlið	(in)	(mín)
um	opin	hlið	(in)	(mín)
frá	opnum	hliðum	(num)	(mínum)
til	opinna	hliða	(nna)	(minna)

Í lýsingarorðum og lýsingarháttum sem enda á -in eða -inn eru skrifuð jafn mörg n og greinir nafnorðsins sem verið er að lýsa.

Lýsingarorð og lýsingarhættir þátíðar standa iðulega með orðum sem ekki hafa greini eða eru jafnvel alls ekki nafnorð heldur t.d. fornöfn. Í slíkum tilvikum er hægt að bæta greini við nafnorðin og breyta fornöfnunum í samkynja nafnorð í huganum á meðan verið er að finna n-fjöldann.

Dæmi: Maður er fari_____.

Maður(inn) er farinn.

Hún er fari_____.

Kona(n) er farn.

Að fengi_____ í reynslu.

Að fenginni reynslu(nni) (minni).

Konan er farin. Maðurinn er farinn. Fúinn kaðall-
inn er slitinn. Lykillinn er frosinn fastur í freðinni
skránni. Dagurinn er liðinn. Stundin er liðin.
Bændurnir horfðu á sviðinn skógin. Kryddleginn
fiskur þykir hið mesta ljúfmeti.

Þær sáu mann, vel vaxi_____ og miki_____ um herðarnar.

Maðurinn lét broti_____ bollann á hilluna. Bílalestin er nær

ósliti_____ þótt færðin sé fari_____ að þyngjast. Dísa fann

líti_____ hníf á götunni. Þór vildi kaupa þrekmiki_____

hestinn. Að málftíðinni loki_____i tók Pétur fram nikkuna

við miki_____ fögnuð.

Skrifaðu n eða nn í eyðurnar eftir því sem við á.

Sigmar bar úttroði_____ pokann að bílnum. Hrefna er vaki_____ klukkan átta á morgnana. Tími var komi_____ til að útsmogi_____. karlinn fengi ráðningu. Sveinn er tali_____ loði_____ um lófana. Unginn er flogi_____ úr hreiðrinu. Börnin eru nýfari_____ í skólann. Lára er leiki_____ í vélritun. Glæraugun eru broti_____. Trén eru hávaxi_____. Drengurinn er horfi_____ sjónum. Jakkinn er nýþvegi_____. Fiskurinn er frosi_____. Lúðan er frosi_____. Friðrik lagði peninga inn á opi_____ reikning. Slangan á hjólinu er sprungi_____. Gróa hitti líti_____ og þybbi_____ mann. Jón var tali_____ hálfgali _____.

Sigmar bar uttroðinum pokann að blínum. Hrefta er vakin klukkan átta á morgnana. Tími var kominn til að útsmögum karlinn fengi ráðningu. Svæin er tallinn loðinn um loftana. Ungin er flöginn úr hreðrinu. Þórnin eru nyfarrin í skólanum. Lára er leikin í veitunum. Glærugun eru brotin. Trenið eru havaxin. Drengrunum er horfinn sjónum. Jacklinn er nýþveginn. Fiskurinn er frosinn. Lúðan er frosin. Fríðrik lagði peninga inn á opinn reikn. Jón íng. Slangan á hjólinu er sprungið. Gróða hiti lítin og þybbin mann. Jón var tallinn hálfgalinn.

Nauðsynlegt er að geta greint á milli nafnorða og lýsingarorða til að vita hvaða reglu á að beita í hvert sinn.

Nafnorð geta bætt við sig greini. Það geta engin önnur orð.
hattur – hatturinn

Nafnorð getum við „átt“,
hatturinn minn, húfan míni.

Lýsingarorð standa oftast með nafnorði til að lýsa því og er það í sama kyni, tölu og falli og nafnorðið.
fallin spýtan, Jón er gætinn.

Lýsingarorð er hægt að stigbreyta
stór – stærri – stærstur.

Nafnorð er heiti á hlut eða hugmynd.

Lýsingarorð lýsir þessum hlut eða
hugmynd.

Skrifaðu n eða nn í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu einnig Greinisregluna.)

Ferðamaðuri_____ ræddi við manni_____, bori_____ og
barnfæddan á ey_____i. Svava leit með samúð á lúi_____
gesti_____ um leið og hún bar honum mati_____.
Smiðuri_____ hafði nærrí stigið á bogi_____ nagla_____.
Taktu rifi_____ klúti_____ upp af gólfí_____u. Fyrr en varði
var Kristín þotí_____ upp um hálsi_____ á stórri og feit-
lagi_____i frænku sinni. Kisa er komi_____ heim, öll
rifi_____ og tætt. Börni_____ klifruðu yfir hruni_____
veggi_____. Gústi varð forviti_____ þegar hann sá hálf-
sokki_____ báti_____ hjá bryggju_____. Þegar Tryggvi var
orði_____ átta ára fannst honum komi_____ tími til að
ráða sér sjálfur.

Ferðamáðurinn readdi við manniðin, boriðin og barnfæddan á eyðini. Svara leit með samaná a línum gestinnum um leið og hún bar honum matinn. Smíðurinn hafði nseiri stigjð a boginn naglarni. Taktu riffinn kluðinn upp af golfinu. Fyr en varði var Kristinn þotim upp um hálstinn á storri og feli- lagimini frænku sínni. Kísa er komin heim, ól riffin og teett. Þórnin klifruðu yfir hruninn veggiinn. Glæsti varð forvitinn þegar hanн sá halfsokkinn bætinн hjá brýggjumni. Þegar Tryggvi var orðinn atta ára fannst honum komlinн tím til að ráða sér sjálfur.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu einnig Grelnisregluna.)

Bergur hellti mjólkí_____i úr sprungi_____j könnu. Ásdís
lítur ekki við sigi_____i ýsu. Leifur henti brunni_____i
skorpu_____. Gestur hugaði að sliti_____i taugi_____.
Gylfa var gefi_____ný bindisnæla. Halldór minntist
liði_____a ánægjustunda. Karli_____fékk oft miki_____
svima. Magneu var sýndur broti_____bolli_____. Skip-
stjórinн skoðaði kortið af vogskori_____i ströndi_____.
Bjarna var fali_____bókin_____til geymslu. Þráinn hlúði að
nýbori_____. Áka var boði_____ný og betri vinna.
Ósofi_____og líui_____konan beindi máli sínu til þung-
búi_____. manna_____.a.

Bergur helliði mjólikinni ðar spurnumini kónum. Asdís liftur ekki við sígumni. Gyfia var gefin ný bincisnæla. Haldur hugaði að sittinni tauðinni. Karlinn fækkti oft mikinn svima. Magniður minntist ljómina ánægjusundi. Stjórin skoðaði kortið af vogskorinni ströndinni. Bjarða var fallin bokin til geymslu. Prálinn hildi að nyborinni klunni. Akva var boðin ný og beti vinnu. Ósólin og lílin kóunum beindi málí sínu til þungbúlna mannsana.

Hvernig þekkir þú nafnorð frá lýsingarorum?

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu elnnig Greinisregluna.)

Stelpa_____ var nærri dotti_____ í hyli_____. Bragi sá skæri_____ í opi_____i skúffu_____. Flosi var oft fyndi_____. Katrín sýndi miki_____ kjark í óvægi_____i keppni_____. Halla var í nýþvegi_____i peysu. Hjóni_____ voru reiðubúi_____ að fara á skemmt-uni_____. Falli_____ spýta_____ var vinsæll leikur hjá börnum. Maturi_____, sem borii_____ var fram í veislu_____.i, þótti heldur fábroti_____. Ingvari var gefi_____ bók í afmælisgjöf. Stúlka_____ er roki_____ út.

Stilkán er rokin út,
veislinni, þótt heldur fáðrotinn. Ingvarí var getin bök í afmælisgjöt.
í spytan var vinsæll leikur hja börmum. Matrinn, sem borinn var fram í
fnyþeginni Þeysu. Hjónum voru reiðubuin að fara á skeemmumuna. Fall-
var oft fyrndinn. Kátrín synði mikinn klark í óveggini kæppuninni. Halla var
stelpan var nærrí dotti í hylinn. Bragi sá skærin í opinni skúffunni. Flosi

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Kofi barna_____ a var brunni_____. Sigga horfði þung-
búi_____ á rústirnar og sparkaði í sviði_____ kubb. Óli litli
sat hnípi_____ á steini með gráti_____ í kverkunum.

Einhver óprútti_____ náungi hafði gert þeim miki_____
grikk. Eftir dálíti_____ tíma sagði Sigga við Óla: „Við
smíðum nýjan kofa. Hinn var orði_____ fúi_____ og
gisi_____ og þakleki_____ orði_____ slæmur.“ Óli leit
efablandi_____ á hana. En Sigga var þotí_____ af stað.

Skömmu seinna var hún komi_____ til baka, hlaði_____
timbri og verkfærum. Næstu daga var hún vaki_____ og
sofi_____ við smíðarnar.

timbri og verkfærum. Næstu dagar hún varki og softin við smilðarnar. Síggá var þotin af stað. Skómmu seinni var hún komin til baka, hlodin og gislinn og þaklekinn orðinн slæmur. „Ó! leit efablændinн á hana. En tóma sagði Síggá við Ola: „Við smilðum nýjan kofa. Hinna var orðinн fólinn um. Einhvær óþruttinн næunagi hafði gerð þeim miklinн gríkk. Eftir dálitinн sparkaði ósviðinн kubb. Ó! líti sat hinpiðin a steini með grætinн í kverkunum. Koffi barnanna var brunnið. Síggá horfði þungbúin og a rustimar og

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna niður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamiðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til viðbótar, hvolfir bókinni og raðar miðunum. Á þennan hátt er unnið með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið eins oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Kof	—	i	barn	—	ann	—	a	var	brunn	—	inn.	Sigg	—	a		
horfð	—	i	þung	—	bú	—	in	á	rúst	—	irn	—	ar	og		
spark	—	aði	í	svið	—	inn	kubb.	Óli	litl	—	i	sat				
hníp	—	inn	á	stein	—	i	með	grát	—	inn	í					
kverk	—	un	—	um.	Ein	—	hver	ó	—	prútt	—	inn	ná	—		
—	ung	—	i	hafð	—	i	gert	þeim	mik	—	inn	grikk.				
Eft	—	ir	dá	—	lít	—	inn	tím	—	a	sagð	—	i	Sigg	—	a
við	Ól	—	a:	„Við	smíð	—	um	nýj	—	an	kof	—	a.			
Hinn	var	orð	—	inn	fú	—	inn	og	gis	—	inn	og				
þak	lek	—	inn	orð	—	inn	slæm	—	ur.“							

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vlinnuborði þínu. Lestu eins mikil af textanum og þú treyst. Ír þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifð niður allan textann berðu saman texta þinn og bókarinnar og lelðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Kofi barnanna var brunninn. Sigga horfði þungbúin á rústirnar og sparkaði í sviðinn kubb. Óli litli sat hnípinn á steini með grátinn í kverkunum. Einhver óprúttinn náungi hafði gert þeim mikinn grikk. Eftir dálítinn tíma sagði Sigga við Óla: „Við smíðum nýjan kofa. Hinn var orðinn fúinn og gisinn og þaklekinn orðinn slæmur.“ Óli leit efablandinn á hana. En Sigga var þotin af stað. Skömmu seinna var hún komin til baka, hlaðin timbri og verkfærum. Næstu daga var hún vakin og sofin við smíðarnar.

-in/-inn í enda lo. og lh.

Æfingar

Skrifaðu lýsingu á konu sem er horfin.

aldurhnigin
bogin
slitin
mikinn
úttroðin
komin
horfin
lotin

Skrifaðu sömu lýsingu en láttu hana eiga við karlmann.

UM NAFNORD SEM MYNDUÐ ERU AF SAGNORDUM

Regla:

Kvenkynsnafnorð, sem mynduð eru af sagnorðum og enda á **-un** í nefnifalli, hafa alltaf eitt **n** (þ.e. í öllum föllum eintölu og fleirtölu).

Dæmi:

að prenta	prentun
að borga	borgun
að hugga	huggun

Skýring:

Það er mikilvægt að gera sér grein fyrir því að hér er um að ræða reglu sem á við orðið sjálf (stofninn) ekki greininn. Hins vegar geta þessi orð bætt við sig greini og þá gildir minn/mín-reglan.

Pétur tók að sér þjálfunina.

un-reglan
minn/mín-reglan

Til aðgreiningar frá öðrum n-reglum verður þessi regla kölluð **Un-reglan**.

að pakka	pökkun	(a > ö)
að smala	smölun	
að málá	málun	
að skoða	skoðun	
að skora á	áskorun	

Þessi un-orð hafa alltaf eitt n í öllum föllum, bæði í eintölu og fleirtölu. Ef þau eru með greinl gildir minn/mín-reglan um greininn en í orðinu sjálfu er alltaf eitt n.

Hér er	skoðunin	(mín)	skoðanirnar	(mínar)
um	skoðunlna	(mín)	skoðanirnar	(mínar)
frá	skoðuninni	(minni)	skoðununum	(mínum)
til	skoðunarinnar	(minnar)	skoðananna	(minna)

Pökkunin (að *pakka*) gekk fljótt fyrir sig í versluninni

(að *vers/a*). Áætlun (að *áæt/a*) var gerð um verkun

(að *verka*) vetraraflans.

Ágústa sendi vinkonu sinni hlýjar hugsa_____ir. Vélarnar

voru teknaðar í notku_____ þrátt fyrir augljósar bila_____ir.

Félagsvísindastofnu_____ Háskólans framkvæmir

skoða_____ akanna_____ir. Það var tilvilju _____ að

bilu_____in skyldi finnast. Þóru_____ var við opnu_____ina.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Hafrannsóknastofnu_____in sendi út tilkynningu um
loka_____ir ýmissa veiðisvæða í byrju_____vertíðar.
Gamla kona_____ bað fólkini blessu_____ar. Ung-
lingurinn leitaði sér huggu_____ar hjá vini sínum. Íbúarnir
voru andvígir stækku_____ bílastæðisins. Tími ógna_____a
var liðinn og menn tóku til við björgu_____arstörf. Lið-
stjórinn tilkynnti að þjálfu_____inni væri lokið í bili en
ætlu_____in væri að hittast fljótlega á ný. Kvitta_____a-
heftin fundust eftir langa leit. Mikil þróu_____ hefur átt sér
stað í landbúnaði. Svavar tók málið til umhugsu_____ar.
Áætlu_____ bónadans um ræktu_____ fór út um þúfur.

Hafraða noksast of nuni sendi út tilkynningu um lokanir ym issa veidi. Urinn leitagi sér hugguðar hjá vini sínum. Í þú arni voru sandvígir stækklun sveða fyrjum vertriðar. Gamma konan bæð fólkini blessumar. Ungling-blæstæðisins. Tími ógnama var löginn og menin toku til við þjórgunarsörf. Líðstjórin tilkynnti að þjólfuminni væri lokid fóll en settunin væri að hitt. Átt ser stað í landbúnaði. Svarar tök málit til umhugsumar. Aettun er fylgilega á ny. Kvittamahetfin fundust eftir langa leit. Mikil þróun hefur

bondans um reektuður fór ut um þúfur.

Þegar sagnorð breytist í un-nafnord:

Reglan er sú að taka a-endingu af sagnorðinu og skeyta endingunni -un (eða -kun) aftan við sagnorðið.

Dæmi: hugsa > hugsun; nota > notkun

Við þessa breytingu kann að vera nauðsynlegt að breyta sérhljóði framarlega í sagnorðinu.

Dæmi: a > ö   raska > röskun

Breyttu eftirfarandi sagnorðum í nafnorð sem enda á -un.

að þróa	_____	að stöðva	_____
að langa	_____	að nota	_____
að stækka	_____	að bjarga	_____
að svala	_____	að pantा	_____
að minnka	_____	að kvitta	_____
að neita	_____	að loka	_____
að rækta	_____	að opna	_____
að þurrka	_____	að hegða	_____
að þjálfa	_____	að trufla	_____
að móðga	_____	að áætla	_____
að salta	_____	að ákvarða	_____
að vørnda	_____	að athuga	_____
að hóta	_____	að mynda	_____

un, myndun,

póntun, kvíttun, lokun, opnum, hegðun, trúflun, áætlu, ákvörðun, athug-bláflun, móðgún, sóltun, verndun, hótun, stóðvun, notkun, þjórgun, broun, löngun, steakkun, svölin, minnkuun, neitun, reeklun, burrkun,

Skrifaðu n eða nn í eyðurnar.

ÁN GREINIS

MED GREINI

Hér er	athugu_____	hér er	athugu_____ i _____
um	athugu_____	um	athugu_____ i _____ a
frá	athugu_____	frá	athugu_____ i _____ i
til	athugu_____ ar	til	athugu_____ ari _____ ar

hér eru	athuga_____ ir	hér eru	athuga_____ ir _____ ar
um	athuga_____ ir	um	athuga_____ ir _____ ar
frá	athuga_____ um	frá	athuga_____ u _____ um
til	athuga_____ a	til	athuga_____ a _____ a

Gættu þess vel

þegar þú ákveður rithátt n-orða
að athuga hvort um er að ræða
greini orðsins eða orðið sjálf.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu einnig Þórunnarregluna og Vorkunnarregluna.)

Send var út áætlu_____ um þurrku_____ lands. Í lok
fegru_____ arvikunnar fékk Þóru_____ arstræti bestu
einku_____ fyrir snyrtimennsku. Steinu_____i var vorku_____
þótt henni gengi illa að hlýða skipu_____um. Björgu_____ar-
sveitarmenn æfðu köfu_____ bæði í reyk og vatni.
Skoða_____akanna_____irnar sýndu misku_____arlausa
afstöðu fólks til skömmtu_____arinnar. Sæu_____ tók við
pöntu_____inni og gaf kvittu_____ fyrir greiðslunni. Það er
leitu_____ að eins góðum þjálfu_____arbúðum og hér eru.
Þóru_____ horfði full löngu_____ar á kápuna. Iðu_____i var
vorku_____ þótt hún tryði hótum_____um Grétars.

Send var út sættun um þurkun lands. Í lok fegrunnarvilkunnar fækkt
þorunmarsráðið bestu einkunnir fyrir snýritimeinsku. Steinunn var vor-
kunn þótt henni gengi illa að hylja skíplumum. Þjórgunarsvættarmen
sefðu kofrun basði í reyk og vathl. Skoðanakannsímar syndu mis-
kunnarlæsa afstöðu fólkis til skómum. Steinunn tök við Point-
uniini og gaf kvíttun fyrir greiðsluinni. Það er leittun að eins góðum
þjálfunarþulum og hér eru. Þorunni horfði fullt loingunar að kápuna. Íounni
var vorkuun þótt hún tryði hotunum Grétears.

Þau orð sem tilheyra Un-reglunni

eru alltaf í _____ kyni og

eru mynduð af _____ orðum.

Hve mörg n eru í orðum sem flokkast
undir Un-regluna? _____

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.
(Athugaðu einnig Þórunnarregluna og Vorkunnarregluna.)

Ingu_____ varð kvörtu_____arsöm með aldrinum.

Steinu_____i þótti það huggu_____ að gamli maðurinn
fékk góða hjúkru_____. Loku_____artilkynning var send til
allra sem ekki höfðu sinnt rukku_____arbréfunum. Sæunn
helt að hún væri orðin ímyndunarveik þegar hún heyrði
áskoru_____ina. Félagsmenn seldu ljósaperur í fjár-
öflu_____arskyni. Það var hrein tilvilju_____ að Jóru_____
gerðist talsmaður náttúruverndu_____arsamtaka. Fyrir
hverjar kosningar eru útstriku_____arreglur kynntar. Tími
rafmagnsbila_____a er ekki liðinn þrátt fyrir mikla
þróu_____. síðustu árin. Ingu_____i þótti ákvörðu_____in góð.

lengunni varð kvarturnarsöm með aldrinum. Steinum þötum það hugguin að gamli maðurinn fækk góða húlkrun. Lokunartíkynning var send til allra sem ekki höfðu sinnit rukkunarbrefünum. Seðunn heilt að hún vætti örðin natturuvendurnarskyni. Það var hrein tilvillun að jörum gerðist talsmáður þeirur fjaröflunarskyni. Það er ekki tilinn þrat fyrir mikla þroun slóustu kynntar. Þími rafmagusblana er ekki tilinn þrat fyrir mikla þroun slóustu aðin. lengunni þötum akvæðumini góð.

Skrifaðu **n** eða **nn** í eyðurnar eftir því sem við á.

Fyrir skömmu var kynnt áætlu_____ um gerð nýrrar virkju_____ ar fyrir austan, sem gæti orðið tilbúin til notku_____ ar innan fimm ára. Ýmsir heimamenn, undir forystu Steinu_____ ar Sverrisdóttur, beittu sér fyrir stofnu_____ samtaka til höfuðs öllum virkju_____ ar- áætlu_____ um á svæðinu. Þeir lýstu þeirri skoðu_____ sinni að virkju_____ in yrði ógnu_____ við lífríkið í nágrenninu og þeir myndu beita sér misku_____ arlaust fyrir stöðvu_____ framkvæmda. Andstæðingar Steinu_____ ar- manna létu aðvara_____ ir vegna verndu_____ ar lífríkisins sem vind um eyru þjóta og sögðust vilja virkju_____ .

Fyrir skómmu var kynnt æettun um gerð nýrrar virkjunar fyrir austan, sem gæti orðið tilbúin til notkunar innan fimm ára. Ýmsir hheimamenn, undir forystu Steinunnar Sverrisdóttur, beittu sér fyrir stofnun samtaka til hófus óllum virkjunaráættum að svæðinu. Þeir lýstu þeiri skóðun sér miskunnarlaus fyrir stóðvun framkvæmda. Andstæðingar Stein-unnar manna letu aðvaranir vegna verndunar lífríkisins sem vind um eyru þjóta og sögðust viðja virkjun.

Kotra – leiðbeiningar

Klipptu kotruna nlður í miða eftir svörtu línum. Lestu eins mörg orð sóknarskriftar og þér hentar að leggja á minnið í einu (bæði orð og rithátt), hvolfdu bókinni og raðaðu nú stafamiðunum fyrir þau orð sem þú last. Svo lestu nokkur orð til viðbótar, hvolfir bókinni og raðar miðunum. Á þennan hátt er unnið með kotruna uns öllum miðum hefur verið raðað. Þú getur litið eins oft á sóknarskriftina og þér hentar. Í lokin þarf að bera saman texta kotru og sóknarskriftar.

KOTRA

Fyr	—	ir	skömm	—	u	var	kynnt	á	—	ætl	—	un	um					
gerð		nýrr	—	ar	virkj	—	un	—	ar	fyr	—	ir	aust	—	an,			
sem		gæt	—	i	orð	—	ið	til	—	bú	—	in	til	notk	—	un	—	
—	ar	inn	—	an	fimm	á	r	—	a.	Ýms	—	ir	heim	—	a	—		
—	menn	und	—	ir	for	—	yst	—	u	Stein	—	unn	—	ar	—			
Sverr	—	is	—	dótt	—	ur	beitt	—	u	sér	fyr	—	ir	—				
stofn	—	un		sam	—	tak	—	a	til	hof	—	uðs	öll	—	um			
virkj	—	un	—	ar	—	á	—	ætl	—	un	—	um	á	svæð	—	in	—	u.
Þeir	lýst	—	u	þeirr	—	i	skoð	—	un	sinn	—	i	að	—				
virkj	—	un	—	in	yrð	—	i	ógn	—	un	við	líf	—	rík	—	ið.		

Sóknarskrift – leiðbeiningar

Texta sóknarskriftar á að skrifa á laust blað. Leggðu bókina opna frá þér nokkuð langt frá vinnuborði þínu. Lestu eins mikil af textanum og þú treystir þér til að muna, farðu að borði þínu og skrifaðu niður textann. Þú getur sótt texta eins oft og þú þarf, þó er sjálfsagt að hafa ferðirnar eins fáar og mögulegt er. Eftir að hafa skrifað niður allan textann berðu saman texta þinn og bókarinnar og leiðréttir ef með þarf.

SÓKNARSKRIFT

Fyrir skömmu var kynnt áætlun um gerð nýrrar virkjunar fyrir austan, sem gæti orðið tilbúin til notkunar innan fimm ára. Ýmsir heimamenn undir forystu Steinunnar Sverrisdóttur beittu sér fyrir stofnun samtaka til höfuðs öllum virkjunaráætlunum á svæðinu. Þeir lýstu þeirri skoðun sinni að virkjunin yrði ógnun við lífríkið í nágrenninu og þeir myndu beita sér miskunnarlaust fyrir stöðvun framkvæmda. Andstæðingar Steinunnarmanna létu aðvaranir vegna verndunar lífríkisins sem vind um eyru þjóta og sögðust vilja virkjun.

Semdu frásögn sem fellur að þeim texta sem þegar er kominn.
Notaðu nafnorð sem enda á -un.

Við höfðum loksins tekið ákvörðun um

Stúlkan á hótelinu kannaðist ekki við neina pöntun frá okkur.

E a N i

G
h
K
I
P

n T Y U A

B

K
S
H
F
E

RÓSA EGGERTSDÓTTIR

STAFUR Á BÓK

LEIÐBEININGAR Í STAFSETNINGU ÁSAMT ÆFINGUM

Stafur á bók er nýtt kennsluefní í stafsetningu í fjórum heftum. Efnlö er sett þannig fram að hvert einstakt „vandamál“ er tekið fyrir í sér kafla. Reglur eru bæði kynntar á hefðbundinn hátt og sem *búmal/puttarreglur*. Æflingunum fylgja lausnir og er til þess ætlast að nemandi lelörétti sjálfur verkefní sín. Ættu því bækurnar að nýtast vel til sjálfsnáms og auðvelda notendum að leggja sérstaka áherslu á þá þætti sem mest um erfiðleikum valda.

Þetta er þriðja heftið af fjórum og eru hérteknar fyrir reglur um n og ni. Í fyrsta heftinu er fjallað um ýmsi grunnatriði: stofn orða, hætti og kennimyndir. Annan heftið tekur fyrir reglur sem standa nokkuð sjálftætt, s.s. hv/kv, f/v, j, stóran staf o.fl. og fjórða heftið er helgað y-reglum.

Höfudurinn, Rósa Eggerts dóttir, kennir við Grunnskóla Saurbæjarhrepps.

MÁL OG MENNING

